

Čím víc je přivírám, tím víc mé oči vidí —
 vždyť hledí celý den na to, co nemá ceny;
 když ale spím, tu v snách vidí jen tebe z lidí
 a temně jasné jsou jasně v tmě obráceny.
 Když dovede tvůj stín dát stínům tolik záře
 a jasem zaplavit oči, jež přikryl sen,
 jak by pak skutečná podoba tvojí tváře
 musila rozjasnit svým světlem jasný den!
 Ach, jak by blažené byly mé oči tím,
 kdyby tě vídaly též za bílého dne,
 když celou temnou noc už jen tvůj matný stín
 s nich ani na chvilku ve spánku nesejde.

Všechny dny pro mne jsou noc, když tě nevidím,
 a nocí jasný den, když tě v snách spatřit smím.

Co mi to za oči do hlavy vložila
 Láska, že nevidí skutečnost, jaká je!
 Anebo vidí-li, kam prchla soudnost má,
 že vše, co zahlédnou, falešně zkresluje?
 Je-li tak krásné to, co mámí oči mé,
 proč říká celý svět, že tomu není tak?
 A není-li, což už to nedokazuje,
 že oči lásky jsou horší než lidský zrak?
 Jak jinak také, ó, jak může věrný být
 zrak dávno ztrhaný čekáním, slzami?
 Žádný div, že jsem se mohl tak omýlit —
 i slunce nevidí, dokud se mračna tmí.

Ó Lásko proradná, slzou's mne oslepila,
 můj dosud dobrý zrak, abys své chyby skryla!

Když jednou usnul sám bůh Lásky na chvíli,
 po boku pochodeň, jež srdce zažíhala,
 přiběhl po špičkách sbor nymf, jež slíbily
 žít věčně v čistotě — a nejhezčí z nich vzala
 do dívčích dlaní ty horoucí plameny,
 jež celé armády srdcí už žářem zpily —
 a tak byl generál touhy, snem zmámený,
 potichu odzbrojen panenskou rukou víly.
 Potom tu pochodeň vhodila do studny,
 jež od těch plamenů Lásky vře bez ustání
 a jako léčivé zřídlo po naše dny
 pomáhá v nemocech; ale já, rab své paní,
 u něho pochopil, že voda láskou vře,
 láska však od vody nikterak nechladne.

Povězte, co jste zač, z čeho jste vytvořen,
že tisíc stínů se tajemně víže k vám?

Vždyť jenom jeden stín, jen jeden byl dán všem,
a vy jich vrháte milión, ač jste sám?

Popište podobu krásného Adonise

a hle, ten obraz je pouze váš matný stín;

přidejte Heleně všechno, čím krása skví se,

a jste to zase vy pod řeckým oděním.

Mluvte si o jaru a chvalte dobu zrání —

to první není nic než odlesk vašich krás,

to druhé vypadá jako dar z vašich dlaní,

a tak vždy najdeme pod každou krásou vás.

Vy máte na každé zevnější kráse podíl,

však stálý jako vy se nikdo nenarodil.

jak velí náhoda nebo běh přírody.
Tvé věčné léto však se nikdy nezmění,
ty nikdy neztratíš nynější jas své krásy,
tebou se nebude smrt chlubit, že jdeš s ní:
v mých věčných verších tu přetrváš všechny časy.
Vždyť dokud bude zde žít a číst kdokoliv,
dotud zde budeš ty v mých slovech také živ.

byl byste dvakrát živ : v mém verši zde — a v něm.

18

Mám tebe k jasnému dni léta přirovnat?
Není tak líbezný ani tak srdci milý:
vždyť v máji opírá se víchř do poupat
a léto, léto též trvá jen krátkou chvílí;
někdy to nebeské oko až příliš žhne
a jindy jeho tvář nevyjde zase z tmy,
a každá krása zde od krásy odpadne,

jak

Přiznej k své hanbě, že nemáš cit pro nikoho,
 ty k sobě samému stále tak bezcitný.

Popři, že tebe jich miluje tady mnoho,
 ale ty nikoho — to teď už každý ví.

Neboť tvé vražedné záští tě žene k tomu,

že strojíš bez hrůzy úklady proti sobě,

že toužíš rozbořit zdi překrásného domu,

který bys měl si přát obnovit v krátké době.

Ach, změň své názory, ať změním já svou víru!

Má záští bydlet líp než láskyplný cit?

Buď jak tvá přítomnost, laskavý, plný míru,

a snaž se alespoň sám k sobě obměkčit.

Vytvoř už kvůli mě, milý, své druhé já,

ať krása ve tvých a v tobě smrt přetrvá.

Je lepší špatný být nežli se špatným zdát,
 má-li být nevinný obžalován z viny
 a ztrácet radost z cti, kterou mu může dát
 ne to, co cítí sám, ale co soudí jiný.

Proč má mi druhý v svých necudných pohledech
 naznačovat, že ví o mojí vášnivosti,
 a nad mou křehkostí bdít ještě křehčí špeh,
 který má za špatnost i to, co já zvu ctností?
 Ne, ne, já jsem, co jsem, a ti, kdo viní mne
 ze všech těch přestupků, jmenují jen své viny:
 já se smím napřímit, zatímco oni ne,
 jejich duch nemůže odsuzovat mé činy!

Leda by tvrdili o světě veškerém,
 že každý v něm je zlý a triumfuje zlem.

Někdo se honosí svým jménem po předcích,
 někdo svým bohatstvím či tím, co dokázal,
 někdo zas obleky, i když v nich budí smích,
 někdo má klusáky, někdo psy a tak dál!

Jsou různé povahy a různé záliby
 a každý nachází potěchu jen v té své;
 mně se však žádná z těch libůstek nelíbí,
 což nemám všechny ty radosti v jediné?
 Tvá láska pro mne je víc nežli cokoli,
 rod, jméno, bohatství, nákladně šitý šat,
 statečnost, dovednost, koně, psi, sokoli:
 když tě mám, mohu se chloubě všech lidí smát!

Bída je jenom v tom, že mi to můžeš vzít
 a bídu bez konce na mne tím uvalit.

Ó pane—paní mé lásky, máš líce ženy,
 vlastníma rukama Přírody malované;
 a něžné srdce žen, jenomže beze změny,
 beze lži, do vínku těm falešnicím dané;
 a oči jasnější než jejich — a míň zrádné,
 jež všechno pozlatí, na co se podívají;
 a mužnou postavu, jež nade všemi vládne,
 až muži klopí zrak a v ženách dech se tají.
 Příroda tvořila tě zprvu jako ženu,
 leč při té práci se do tebe zadívala
 a z lásky dala ti, co pro mne nemá cenu,
 takže tou štědrostí mi tebe vlastně vzala.

Když tě však určila jen ženám pro radosti,
 ať patří mně tvůj cit — a tobě jejich skvosty.

Má lásko, vezmi si mé lásky všechny již
 a řekni, oč máš víc, nežli jsi dosud měl?
 O žádnou skutečnou lásku, vždyť, lásko, víš,
 že jsem ti předtím už dal všechno, co jsi chtěl.
 Jestli snad kvůli mně mou lásku miluješ,
 potom tě nebudu kárat, žes mně ji vzal;
 buď ale pokárán, jestli jen z choutky chceš,
 čím bys pak svévolně hned zase pohrdal.
 Já ti však odpouštím, ty sladký zloději,
 ač jsi mi uloupil poslední, co jsem měl,
 třebaže bolí vždy — to láska dobře ví —
 víc křivda od milých nežli zášť nepřátel.

Ty krásný hříšníku, na němž i zlo se skví,
 třebaš mne zab tím vším, jen budme přáteli!

Tak jako utíká pečlivá hospodyně,
 když honí doma své rozprchlé pernatce,
 a přitom posadí dítě, jež měla v klíně,
 aby dřív chytila kus, který zrovna chce,
 zatímco robátko se po ní s pláčem vzpíná
 a běží za matkou, která v ten okamžik
 vidí jen to, co jí uniká před očima,
 a nedbá na jeho nespokojený křik —
 tak i ty utíkáš za něčím, co ti mizí,
 a já, tvé děťátko, zůstávám vzadu stát;
 ale přijď, vrať se zas, až chytíš svoji vizi,
 a jako matka mne zulíbej nastokrát —

a budu modlit se, ať už máš, co chceš mít,
 jenom když přijdeš pak můj nářek zkonejšit.

Má láska zpevnila, i když snad slabší zdá se ;
mých citů není méně, i když jsou méně znát :
já s láskou nekupčím, abych o její kráse
tak jako prodavač hovořil napořád.
To byl náš mladý vztah teprve ve svém máji,
když jsem jej slavíval svou písní den co den ;
vždyť slavík také vždy zpívá jen z jara v háji,
a když

a když dny dozrají, utichne jeho sten.
Ne že by letní dny byly snad méně milé
než čas, kdy konejšil svým teskným zpěvem noc ;
teď ale hlaholí každý keř rozmařile
a slast, jež zevšední, ztratí svou slastnou moc.
A proto i já vždy jako on zmlkám časem,
abych vás neznal svým zpívajícím hlasem.

Když opuštěn a sám naříkám na svůj osud,
 zavržen štěstím a lidmi, už trosečník,
 když hledím na sebe a klnu svému losu
 a k nebi vysílám svůj bezvýsledný křik,
 když chci mít bohaté naděje nejednoho
 a rysy jako ten a přátele jak ten,
 když toužím po umu toho a moci toho,
 jsem tím, co nejvíc mám, nejméně spokojen.
 A v těchto myšlenkách, už na vrcholu tísně,
 pomyslím na tebe a tu se z mého nitra
 k nebesům rozlétne radostný hlas mé písně
 jak skřivan letící z temných brázd v záři jitra:
 neboť tvá láska mi dodává tolik sil,
 že ani s králem už bych věru neměnil.

Tak jako na scéně nedokonalý herec,
 jenž strachy pojednou vypadl z úlohy,
 tak jako zuřivec a příliš velký smělec,
 kterého nadbytek sil zbavil odvahy,
 i já jsem zapomněl odříkat dokonale
 z nevíry v sebe svůj milostný rituál,
 jako by přebytek mé lásky nenadále
 mé vlastní lásce už veškeré síly vzal.
 Proto ať místo mne mluví řeč pohledů,
 ten němý hlasatel mé hrudi hovořící:
 vždyť prosí o lásku a trochu ohledů
 víc než ty cizí rty, jež uměly víc říci.

Ó nauč se už číst, co láska mlčky psala —
 vždyť slyšet očima láska vždy umívala.

Dvě lásky v srdci mám k štěstí i k zoufalství,
jako dva přeludy jdou nabádavě se mnou :
ten lepší duch je muž, který se jasně skví,
ten horší jedna z žen s tváří jak uhel temnou.
Aby mne zavedl co nejdřív do pekla,
ten ďábel pokouší anděla, zda mne zradí,
a rád by udělal ze světce ducha zla,

tím že jej, čistého, svou kalnou krásou svádí.
Zdali se však už stal můj dobrý anděl zlým,
o tom já doposud nevím nic bezpečného ;
že ale odešli spojeni přátelstvím,
mám strach, že první z nich je v pekle u druhého.
Leč pravdu nepoznám, budu žít v pochybách,
až mého anděla spálí můj ďábel v prach.

Dříve svět v černé nic krásného neviděl,
 a pokud viděl snad, neříkal tomu krása;
 teď jméno krásy však zdělila černá, žel,
 a pravou krásu zas cejch pancharta dnes drásá!
 Od těch dob, co má moc kdokoli tvárnit svět
 a krášlit ošklivost falešnou tváří klamu,
 líbezná krása je v klatbě a plna běd
 žije zde bez jména a bez vlastního chrámu.
 A proto nosí má paní ten černý vlas,
 ty oči jako noc, jež truchlí nade všemi,
 kteří jsou bez krásy, ač mají dost všech krás,
 a lživým pozlátkem jen ostouzejí zemi.

Ale to truchlení jim dává tolik jasu,
 že každý uznává za vzor jen jejich krásu!

Láska mne spaluje, horečka prahnoucí
 stále víc po tom, co pomáhá tomu zlu
 a co je živinou mé dlouhé nemoci,
 ve které nacházím chorobnou potěchu.
 Můj rozum, léčitel mé lásky, rozhněván,
 že se jím neřídím, že nedbám jeho rad,
 mne opustil a já zoufalý poznávám

pravdivost

pravdivost výstrahy: toužit je umírat.

Mně není pomoci, můj rozum je ten tam,
 je jako šílený a nenachází klid;
 jak blázen přemýšlím a také mluvívám,
 na dosah pravdy jsem a nechci pochopit.

Neboť já přísahal, žes jasná jako ráno,
 a ty jsi černější než noc a peklo samo.

Znaven, ach, znaven vším, já volám smrt a klid,
 když vidím zásluhy rodit se na žebrači,
 a bédnou nicotnost zas v nádheře se skví,
 a víru nejčistší zrazenou v hořkém pláči,
 a zlatý vavříň poct na hlavách nehodných,
 a dívčí něhu, čest, servanou v okamžiku,
 a dokonalost pak, budící už jen smích,

a vládu

a vládu ve zchromlých pařátech panovníků,
 a jazyk umění vrchností zmrzačený,
 a blbost, doktorský radící rozumu,
 a přímost, zvanou dnes hloupostí bez vší ceny,
 a Dobro, zajaté a otročící Zlu —
 tím vším, ach, unaven, já zemřel bych už rád,
 kdybych tím nemusel i lásce sbohem dát.

Až pro mne přijde smrt, nenaříkejte dýl,
 než pokud budete poslouchat chrapot hran,
 jak ohlašují všem, že jsem již opustil
 ten bídný svět a mám u bídných červů stan.
 Ne, nevzpomínejte při čtení těchto vět
 na toho, kdo je psal: mám vás rád natolik,
 že vám chci z myšlenek radš navždy vymizet,
 než aby vzpomínka na mne vás stála vzlyk.
 A jestli spatříte jedenkrát tato slova —
 to ze mne bude už možná jen prach a zem —
 ani mé jméno pak nevyslovujte znova
 a nechte skončit svou lásku s mým životem:
 aby se moudrý svět nedíval na váš žal
 a pak se vám i mně, mrtvému, nevysmál.

Kdybych byl z myšlenky a ne z masa a kostí,
co mohlo by se mi postavit do cesty?

Navzdory prostoru, přes všechny vzdálenosti
letěl bych z dalekých krajin vždy tam, kdes ty!

I kdybych třeba stál — od tebe odehnaný —
na konci světa sám, co na tom, povídám!

Myšlenka přeskočí země i oceány
a sotva pomyslí, kde chce být, už je tam!

Leč nejsem myšlenka — smrtící pomýšlení —
abych se dával v let za tebou zas a zas!

Jsem jenom ze země a z vody uhnětený,
a proto musím štkát a čekat, co dá čas:

od těch dvou živlů bych se já nic nedočkal
krom proudů těžkých slz, jež značí jejich žal!

Mrhání ducha v tmách hanebné marnosti,
 to je chtíč při činu; a než chtíč uzrá v čin,
 zrazuje, zabíjí, chlemtá krev, chystá lsti,
 divoký, zvířecí, ukrutný, plný vin;
 sotvaže ukojen, odporný jako zlo,
 bezhlavě hledaný, a sotva jsí ho měl,
 bezhlavě prokletý jako to vнадidlo,

hozené

hozené, abys je spolkl a zešlel;
 šílený, loví-li, a dopadne-li, též,
 zuřivý, pokud měl, má, chce mít svoji věc,
 rozkoš, když ochutnáš, bolest, když dopiješ,
 blahý sen z počátku, pustý mam nakonec!

To všechno každý ví; leč nikdo nedovede
 nevstoupit do ráje, který v to peklo vede.

S bohem, jsi přespříliš drahý, abych tě měl,
 a potom, teď už znáš cenu své vlastní cti;
 to dovoluje ti kdykoli, abys šel,
 má práva na tebe pozbyla platnosti.
 Což jsem tě jinak měl než jako krásný dar,
 jež jsi mi bez zásluh věnoval jen ty sám?
 Ne, ve mně nenajdeš, proč ses mi daroval —

a tak

a tak je konec už mým dávným výsadám!
 Dával ses, neznaje velikost vlastní ceny,
 a viděls dávaje jiného ve mně snad.
 Tož, já ten vzácný dar, omylem udělený,
 zas vracím, abys jej lepšimu mohl dát.

Tak jsem tě, drahý, měl, jako se mívá sen:
 králem jsem ve snu byl — a co jsem, probuzen?